

1. Hva kan gjøres for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet?

Hva er de største utfordringene for at flere kunstnere og kulturarbeidere skal kunne bo og virke utenfor de største byene? Hvilken rolle kan institusjonene spille for økt tilgang til kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer?

Distriktenes største problem er attraktivitet. Kunstnere er i stor grad avhengig av å ha brukbare økonomiske rammer, kontaktpunkt med aktive fagmiljø, visningsarenaer og andre relevante arenaer innen kunst og kultur. Det er i disse kretsene synergiene oppstår, som driver et kunstnerskap fremover, gjennom lønnet relevant arbeid, oppdrag, salg, samarbeide og inspirasjon. Om en kunstner isoleres fra disse kontaktpunktene geografisk, krever det en stor innsats for å opprettholde og vedlikeholde et kunstnerskap.

Det finnes noen få slike kontaktpunkt utenfor de store byene, hvor kunstnere kan skaffe seg relativ økonomisk sikkerhet, gjennom kulturskolen, DKS, kunstscoleoppdrag, o.l., men det er veldig begrenset hvor mange som kan livnære seg på dette. Og de fleste ønsker seg jo mulighetene til å livnære seg på faget sitt.

Det oppstår tidvis kontaktpunkt av seg selv, gjennom at kunstnere slår seg sammen å etablerer ulike former for kooperativ: atelierfelleskap, visningsarenaer og ulike prosjekter. Disse tar årevis å etablere og sikre økonomisk, om de noen gang klarer det. Slike kunstnerskapte arenaene er ofte de som er best egnet og er mest relevante til å dekke det behovet som er i de ulike geografiske områdene. Siden de vokser frem på en organisk måte, er de formes over tid til det som er riktig for det aktuelle området. De er også ofte nært knyttet til andre faginstitusjoner i området, som kunstmuseum, kunstfaglige utdanningsplattformer, kunstgallerier, kulturskolen m.m., hvor da foregår en utveksling av fagkompetanse på tvers og parallelt. Videre er de også ofte forbundet med andre utdanningsplattformer og institusjoner, som offentlig skole, og næringslivet generelt.

Disse kunstnerstyrte arenaene blir på den måten forbindelsen mellom mange lag i samfunnet og veldig viktig for kunstnere og kulturarbeidere i distriktet. Det

er da svært viktig å sørge for at disse har så gode økonomiske rammer at de klarer seg over tid, og den beste måten det gjøres på er gjennom offentlig langsiktig virksomhetsstøtte.

Videre er det også relevant med annen offentlig tilrettelagt infrastruktur, i form av rimelige atelier, gjesteatelier og kunsterresidens programmer. Arbeidslokaler er ofte en av de største utgiftene en kunstner har, men også i høy grad nødvendig. Legges det til rette for at profesjonelle kunstnere kan leie rimelige lokaler, vil det lette det økonomiske trykket vesentlig. En konsentrasjon av kunstnere under samme tak, bidrar ofte til gode dynamikker i et fagmiljø, og blir et kontaktpunkt for andre relevante kompetansemiljøer, både nasjonale og internasjonale.

Gjesteopphold og residenser vil styrke rekrutteringen og attraktiviteten til områdene utenfor de store byene, men ofte er det slik at disse også drives av kunstnere/kunstnergrupper, som sjelden har økonomiske og administrative rammer for å drive slike programmer.

Det er da ønskelig at det etableres offentlig subsidierte atelierer. Videre at det etableres flere gjesteopphold/residenser, som er driftet av og finansiert av for eksempel fylkeskommunen. Det er også ønskelig at de programmene som allerede er etablert av kunstnere, får langsiktig virksomhetsstøtte.

Institusjonene i fylket, som utdanningsinstitusjoner bidrar allerede til å gi kunstnerne i fylket stabile arbeidsplasser som gir økonomisk trygghet for mange. Ytre Kunstfagskole er her i en særstilling

2. Hva kan gjøres for at kunstnere får rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk?

Hva er de største utfordringene for å oppnå rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk? Hva oppleves som de største kompetanseutfordringene ved det å drive egne virksomheter?

Det er dessverre en stor usikkerhet blant kunstnere for hva som er rimelig betalt for arbeidet de gjør. Det henger vel sammen med at en er vant til å ta seg betalt for det ferdige arbeidet, og ikke for timene det tar å komme frem til det gitte resultatet. Dette er ikke bare en etablert sannhet blant kunstnere selv, men også generelt i samfunnet. Det må en holdningsendring til, både i samfunnet, men også hos kunstnerne selv.

Når en kunstner viser sine arbeider ved et offentlig museum, sørger den for at alle i det museet har både lønn og arbeidsplass. De som arbeider i det museet er helt avhengig av at det er kunst i lokalene, uten den, ingen museum, ingen arbeidsplass. Hva er da den kunstnerens arbeid verdt? Som sørger for at alle disse menneskene har et virke å gå til?

Det er ønskelig med offentlige etablerte timesatser for oppdrag og arbeid, som kan refereres til. Disse skal følge tariff som andre vanlig arbeidstakere.

Videre er det ønskelig med en kompensasjon for bruk av verk og visning av verk som står i forhold til et visningssteds totale økonomi. I tillegg til et faste vederlag, bør kunstnerne også få en gitt prosent av omsetningen i visingsperioden.

Det bør også lovfestes at det ikke er mulig å ta mer en 40% provisjon i salg gjennom private aktører, som auksjoner og gallerier o.l.

3. Hva kan gjøres for å bedre kunstneres tilgang til sosiale rettigheter?

Hva er de største utfordringene når det gjelder sosiale ordninger, inntektssikring og forsikring for frilansere og selvstendig næringsdrivende? Hva er den største utfordringen når det gjelder pensjonsopptjening og -sparing? Hva oppleves som de største hindrene for etablering og ansettelse i eget aksjeselskap?

I følge norsk lov har selvstendig næringsdrivende anledning til å spare inntil 7% av inntekt i pensjonssparing. Hvorpå en kan trekke fra mellom 40-48% på

skatten. Et mulig tiltak kan være at de som kan dokumentere at næringsinntekten er kunstfaglig, bør kunne trekke fra 100% på skatten.

4. Hvordan sikre kunstnerisk frihet og ytringsfrihet?

Hvordan oppleves vilkårene for kunstnerisk frihet og ytringsfrihet?

Norge er heldigvis et av de landene i verden hvor ytringsfriheten står særdeles sterkt. Det en må passe seg for er at frykten for å trække andre grupperinger på tærne, leder til selvsensur.

5. Hvordan sikre at kunstnerbefolkningen gjenspeiler vårt mangfoldige samfunn?

Hvordan oppleves mangfoldet i kunstnerbefolkningen i dag? Hvordan sikre at kunsten er relevant og representativ for alle?

Ved å bruke workshops og møter mellom etablert kunstnerbefolkning og fagmiljø og flerkulturelle medborgere, øker en kontakten og legger til rette for at det skal oppstå synergier. Allerede i språkutdanningen kan en se for seg at det kan legges til rette for slike møter. Dette vil i så fall gi de ulike kulturene et unikt møtepunkt, som kan gi spennende ringvirkninger.

Fargespill i Ålesund er et slikt type tiltak som er med å rekruttere flerkulturell ungdom til kunst og kultur, og kan i enda større grad benytte seg av det etablert og profesjonelle fagmiljøet.

Utstillinger med fokus på å vise kunst fra flerkulturelle kunstnere og kunstmiljø. Dette kan også bidra til større fokus på internasjonalt samarbeid og knytte forbindelser til kunstmiljø i andre land.

6. Hvordan bidra til økt internasjonalt samarbeid?

Hvor viktig er internasjonale oppdrag og samarbeid for den kunstneriske virksomheten? Hva oppleves som de største utfordringene med å samarbeide med kunstnere og institusjoner i utlandet?

Som tidligere nevnt er internasjonale samarbeid etablert i under gjesteopphold, internasjonale workshop og utstillinger, viktig for å etablere tilknytning til det internasjonale kunstmiljøet. Andre arenaer hvor internasjonale bånd knyttes er gjennom utdanningsplattformene, hvor utvekslingsprogram kan bidra til å etablere/styrke internasjonale forbindelser. Det er da viktig at det finnes infrastruktur og systemer som er tilrettelagt for at disse møtene kan finne sted. Og at disse stedene har solide økonomiske rammer, som gir tilreisende kunstnere trygghet og muligheten til å jobbe innen for et fagmiljø. Kanskje bør en se på muligheten for å etablere en koordinatorstilling i fylket på linje med OCA, som kan utvide muligheten for internasjonale samarbeid.

Sosiale medier og andre digitale plattformer har i stor grad økt sjansene for å bli lagt merket til på den internasjonale arenaen. Og gitt kunstnere andre veier uti verden enn de mer tradisjonelle veien.

Innspill til meldingsarbeidet sendes til postmottak@kud.dep.no innen 30. september 2022. Merk e-posten med "Innspill til kunstmeldingen".